

ΕΒΔΟΜΟ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 20 Δεκεμβρίου 2022, με την ακόλουθη σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Εβδόμου Τμήματος, Αργυρώ Μαυρομάτη και Ευαγγελία Σεραφή, Σύμβουλοι, Ευπραξία Δημολιού (εισηγήτρια) και Ιωάννης Νταλαχάνης, Πάρεδροι με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παρέστη ο Αντεπίτροπος Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου Ιωάννης Κάρκαλης ως νόμιμος αναπληρωτής του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, ο οποίος είχε κώλυμα,

Γραμματέας: Πελαγία Κρητικού, Προϊσταμένη της Γραμματείας του Τμήματος.

Για να αποφασίσει σχετικά με την κατατεθείσα στις 6.12.2022 και καταχωρισθείσα στο Βιβλίο Δικογράφων με αριθμό ..... προσφυγή:

Του Αναπτυξιακού Οργανισμού Ο.Τ.Α. με την επωνυμία «.....»
.....» και τον διακριτικό τίτλο «.....»
νομίμως εκπροσωπούμενου, με Α.Φ.Μ. ...., που εδρεύει στην .....
....., ο οποίος παρέστη δια της πληρεξουσίας του δικηγόρου Ναταλίας Παναγιωτοπούλου (Α.Μ. 35188 ΔΣΑ).

Για την ανάκληση της ..... Πράξης προσυμβατικού ελέγχου του Αναπληρωτή Επιτρόπου της Υπηρεσίας Επιτρόπου στην Περιφερειακή Ενότητα .....

Υπέρ του προσφεύγοντος Αναπτυξιακού Οργανισμού και κατά του κύρους της προσβαλλόμενης Πράξης παρεμβαίνουν: 1) το Ν.Π.Δ.Δ.-πρωτοβάθμιος Ο.Τ.Α. με την επωνυμία «ΔΗΜΟΣ .....», με ΑΦΜ ....., νομίμως εκπροσωπούμενος, που εδρεύει στην ..... του Δήμου ..... και 2) το Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία «.....», με ΑΦΜ ....., νομίμως εκπροσωπούμενο, που εδρεύει στην ..... Αμφότεροι οι παρεμβαίνοντες παρέστησαν δια του πληρεξουσίου τους δικηγόρου Κωνσταντίνου Φιφλή (Α.Μ 97 ΔΣΣύρου).

Το Ελληνικό Δημόσιο παρέστη δια δηλώσεως του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Σταυρούλας Ντούση.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Την πληρεξούσια δικηγόρο του προσφεύγοντος, η οποία ζήτησε την παραδοχή της προσφυγής ανάκλησης.

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο των παρεμβαινόντων, ο οποίος ζήτησε, ομοίως, την παραδοχή της.

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την απόρριψη της προσφυγής ανάκλησης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, σε διαδικτυακή τηλεδιάσκεψη, που διενεργήθηκε μέσω της επίσημης κρατικής πλατφόρμας e:Presence.gov.gr, με την παρουσία όλων των ανωτέρω μελών του.

Άκουσε την εισήγηση της Παρέδρου Ευπραξίας Δημολιού και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο και

Αποφάσισε τα ακόλουθα :

1. Με την υπό κρίση προσφυγή, για την άσκηση της οποίας έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (κωδικός πληρωμής ηλεκτρονικού παραβόλου: .....), ζητείται η ανάκληση της ..... Πράξης

προσυμβατικού ελέγχου του Αναπληρωτή Επιτρόπου της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Περιφερειακή Ενότητα ....., με την οποία κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου προγραμματικής σύμβασης μεταξύ του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου ....., του Δήμου ..... και του Αναπτυξιακού Οργανισμού Ο.Τ.Α. με την επωνυμία «.....»
.....»
(εφεξής .....), για την παροχή υπηρεσιών με τίτλο «ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΓΙΑ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΝΕΟΥ ΕΠΙΒΑΤΙΚΟΥ ΛΙΜΕΝΑ .....
.....
..... (.....)»,
προϋπολογιζόμενης δαπάνης 378.781,62 ευρώ άνευ Φ.Π.Α. (469.689,21 ευρώ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 24%).

2. Η προσφυγή έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και νομοτύπως, συνεπώς είναι τυπικά δεκτή και πρέπει να εξετασθεί κατ' ουσία. Περαιτέρω, με προφανές έννομο συμφέρον, ως αντισυμβαλλόμενοι στην ελεγχόμενη σύμβαση, και εν γένει παραδεκτώς, παρεμβαίνουν, υπέρ του προσφεύγοντος Αναπτυξιακού Οργανισμού και κατά του κύρους της προσβαλλόμενης Πράξης, ο Δήμος ..... και το ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο .....».

3. Στην προκειμένη περίπτωση, από την προσβαλλόμενη Πράξη και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα αναφερόμενα στις ακόλουθες σκέψεις 4 – 7.

4. Το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο ....., το οποίο έχει συσταθεί με το π.δ.... (Α' ...) ως ν.π.δ.δ. και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ/τος 410/1995 (Α' 231) και του άρθρου 28 του ν. 2738/1999 (Α' 180), κατέθεσε, στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II» και της Πρόσκλησης VII αυτού με τίτλο «Σύνταξη/Επικαιροποίηση Σχεδίων και Μελετών στο πλαίσιο της κατασκευής, βελτίωσης και συντήρησης των λιμενικών υποδομών των Δημοτικών Ταμείων και των Δημοτικών Λιμενικών Γραφείων», το ..... αίτημά του, για την έγκριση της σκοπιμότητας και του προϋπολογισμού της δράσης με τίτλο «Διερεύνηση για Χωροθέτηση Νέου

Επιβατικού Λιμένα .....».
 Το Υπουργείο Εσωτερικών ενέκρινε, με την ..... απόφαση της Υπηρεσιακής Γραμματέως του, την ένταξη και τη χρηματοδότηση της σχετικής Πράξης στο Πρόγραμμα «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II» στο πλαίσιο της ανωτέρω Πρόσκλησης, με προϋπολογισμό 586.111,52 € (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ) και με δικαιούχο φορέα το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο .....

5. Η σκοπιμότητα της διερεύνησης «για Χωροθέτηση Νέου Επιβατικού Λιμένα .....» τεκμηριώθηκε στο Τεχνικό Δελτίο της σχετικής Πράξης, με αναφορά στο εγκριθέν, με την ..... απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Λιμενικού Ταμείου ....., Στάδιο Α΄ της μελέτης «Γενικό Προγραμματικό Σχέδιο (Master plan) Λιμένα .....». Στη μελέτη αυτή επισημαίνεται καταρχάς ότι ο υφιστάμενος Λιμένας ..... έχει χαρακτηριστεί ως κόμβος ναυσιπλοΐας διεθνούς σημασίας (απόφαση .....) και εθνικής σημασίας (Κ.Υ.Α. ....), λόγω της κεντρικής θέσης της ..... στο σύμπλεγμα των ..... και γενικότερα στη θαλάσσια περιοχή ....., αλλά και εξαιτίας της υψηλότατης συχνότητας προσεγγίσεων επιβατικών και εμπορικών πλοία και σκαφών αναψυχής ιδίως κατά τους θερινούς μήνες (27,5 προσεγγίσεις πλοίων ανά ημέρα κατά το μήνα Ιούλιο, και 26,5 κατά το μήνα Αύγουστο). Ακολούθως, εκτίθενται οι εξής, κυρίως, αδυναμίες του υφιστάμενου λιμένα: Ο χερσαίος χώρος του λιμένα είναι περιορισμένος, ο οικιστικός ιστός, ο οποίος είναι προστατευόμενος ως παραδοσιακός, είναι ήδη διαμορφωμένος και πυκνοδομημένος στο παραλιακό μέτωπο, χωρίς δυνατότητα περαιτέρω ανάπτυξής του. Στο παραλιακό μέτωπο συγκεντρώνονται χρήσεις γης αναψυχής και τουρισμού, στις οποίες παρατηρείται κορεσμός. Το επίπεδο εξυπηρέτησης επιβατών και οχημάτων κατά τη θερινή περίοδο είναι χαμηλό λόγω του μεγάλου όγκου αφίξεων που δέχεται το νησί. Απουσιάζουν αξιόπιστες εναλλακτικές διαδρομές εισόδου και εξόδου από το λιμάνι, ικανές να ανακουφίσουν τον παρατηρούμενο κυκλοφοριακό φόρτο και την ανεπάρκεια των

χώρων στάθμευσης γύρω από το λιμάνι. Παρατηρείται εμπλοκή ασύμβατων και επικίνδυνων χρήσεων στο χώρο του λιμένα και του οικισμού, καθώς η διακίνηση εμπορευμάτων και η εξυπηρέτηση εμπορικών πλοίων γίνεται στις ίδιες εγκαταστάσεις που προσδένουν κρουαζιερόπλοια και σκάφη αναψυχής. Για τους ανωτέρω λόγους η προμνησθείσα μελέτη καταλήγει σε πρόταση μεταφοράς του επιβατικού λιμένα σε άλλη κατάλληλη θέση.

6. Τα σκοπούμενα και αναμενόμενα αποτελέσματα της Πράξης, είναι σύμφωνα με το υποβληθέν Τεχνικό Δελτίο αυτής, τα κάτωθι: «1. Επιλογή θέσης για τον Νέο Επιβατικό Λιμένα ..... 2. Συλλογή γεωδομημένων και εκτέλεση αποτυπώσεων (τοπογραφικών και υδρογραφικών) στην προτεινόμενη θέση, που θα καλύπτουν τη χερσαία και θαλάσσια ζώνη του λιμένα, τη ζώνη ναυσιπλοΐας εισόδου/εξόδου στο λιμένα, και τις οδικές προσβάσεις στον νέο λιμένα. 3. Σύνταξη αναπτυξιακού σχεδίου – Γενικού Προγραμματικού Σχεδίου (Master Plan) του νέου Επιβατικού Λιμένα ....., περιλαμβανομένων των εξής επιμέρους μελετών για τη δημιουργία του νέου λιμένα: i) Στρατηγικό Σχέδιο Λιμένα, ii) Αναπτυξιακές Προτάσεις – Σχεδιασμός Λιμενικής Υποδομής, iii) Σχεδιασμός Χερσαίων Χώρων, Οδικές Προσβάσεις στον Λιμένα και Κυκλοφοριακή Οργάνωση, iv) Πολεοδομική Οργάνωση & Χωροταξία Λιμένα – Χρήσεις Γης, v) Οικονομοτεχνική Διερεύνηση, Ανάλυση Κόστους – Οφέλους προτεινόμενων Εγκαταστάσεων, vi) Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, vii) Μελέτη Κυματικής Διαταραχής, viii) Ακτομηχανική Μελέτη, ix) Μελέτη Πλοήγησης & Ναυτιλιακού Σχεδιασμού λιμενικών Προσβάσεων, x) Επιχειρησιακός Σχεδιασμός Λιμένα (Business Plan) και xi) Τεχνικός Σχεδιασμός των προτεινόμενων έργων σε επίπεδο προκαταρκτικής μελέτης».

7. Όμως, μολονότι το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο ..... ορίστηκε ως δικαιούχος φορέας της ως άνω ενταγμένης Πράξης, με την ..... απόφαση του Προέδρου αυτού διαπιστώθηκε ότι δεν είναι στελεχωμένο επαρκώς με προσωπικό που να διαθέτει την εμπειρία και την εξειδίκευση για την άρτια εκπόνηση των περιλαμβανόμενων σε αυτή μελετών. Για τον λόγο αυτό, το ίδιο όργανο αιτήθηκε, με την ..... πράξη του,

την υποστήριξη του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου .....

8. Με το ..... απαντητικό έγγραφό της, η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων και Υπηρεσιών του Δήμου ..... γνωστοποίησε στο Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο ..... ότι η εν λόγω Διεύθυνση αδυνατεί να το υποστηρίξει στην υλοποίηση της Πράξης επικαλούμενη ότι: i) Δεν διαθέτει αρχιτέκτονα μηχανικό, περιβαλλοντολόγο μηχανικό, χωροτάκτη μηχανικό, γεωλόγο, και οικονομολόγο, ειδικότητες που είναι απαραίτητες για την εκπόνηση των μελετών της Πράξης. ii) Δεν διαθέτει επίσης προσωπικό με εξειδίκευση στις λιμενικές μελέτες με κατάλληλο μελετητικό πτυχίο, ούτε το απαραίτητο λογισμικό ακτομηχανικών μελετών. iii) Η Διεύθυνση είναι ιδιαίτερα υποστελεχωμένη και το προσωπικό της πέραν της σύνταξης μελετών και της επίβλεψης έργων, συντάσσει τεύχη δημοπράτησης, συμμετέχει σε επιτροπές διενέργειας διαγωνισμών δημοσίων συμβάσεων και σε επιτροπές παραλαβής, ενώ παράλληλα χρεώνεται, σε καθημερινή βάση, σημαντικό αριθμό εγγράφων και παρέχει πλήθος στοιχείων, βεβαιώσεων και πιστοποιητικών στους αιτούντες ενδιαφερόμενους.

9. Η ως άνω επικαλούμενη υποστελέχωση του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου ..... και της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων και Υπηρεσιών του Δήμου .....στοιχειοθετείται με το μεταγενέστερο ..... έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Ανθρώπινου Δυναμικού Δημοσίου Τομέα του Υπουργείου Εσωτερικών, στο οποίο παρατίθενται δεδομένα αντληθέντα στις ..... από το Μητρώο Ανθρώπινου Δυναμικού Ελληνικού Δημοσίου (ΜΑΔΕΔ). Ειδικότερα, αναφέρεται ότι στο Λιμενικό Ταμείο απασχολείται ένας υπάλληλος ειδικότητας ΤΕ Τεχνικών Μηχανοργάνωσης Η/Υ, με σχέση ιδιωτικού δικαίου αρίστου χρόνου, και ότι μολονότι έχουν υποβληθεί αιτήματα για την κάλυψη των κενών θέσεων αυτού στους ετήσιους προγραμματισμούς προσλήψεων ετών 2020, 2022 και 2023, έχει εγκριθεί μόνο μία (1) θέση ΠΕ Πολιτικού Μηχανικού για το έτος 2023. Όσον αφορά στη στελέχωση της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων και Υπηρεσιών του Δήμου ....., από το ίδιο έγγραφο προκύπτει ότι, σε αυτή υπηρετούν έξι (6) τακτικοί υπάλληλοι ΠΕ/ΤΕ,

ήτοι δύο (2) Πολιτικοί Μηχανικοί, ένας (1) Τοπογράφος, και τρεις (3) Ηλεκτρολόγοι Μηχανικοί, καθώς και ένας υπάλληλος ΠΕ Μηχανικών με εργασιακή σχέση ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου (ΙΔΟΧ). Στο ίδιο έγγραφο διευκρινίζεται ότι δεν έχει εισέτι διοριστεί στην εν λόγω Διεύθυνση μόνιμο προσωπικό τόσο στο πλαίσιο της προκήρυξης ....., όσο και στο πλαίσιο των ετήσιων προγραμματισμών 2022-2023.

10. Εν όψει των ανωτέρω συνθηκών και αναγκών, το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο ..... και ο Δήμος ..... απευθύνθηκαν, με το ..... έγγραφό τους, στον Αναπτυξιακό Οργανισμό ..... ζιτώντας τη συνδρομή του στην υλοποίηση της Πράξης δια της σύναψης προγραμματικής σύμβασης. Η πρόταση συνεργασίας έγινε δεκτή με το ..... έγγραφο της Διευθύνουσας Συμβούλου της ..... , όπου περιλαμβάνεται και αναλυτικός πίνακας υπολογισμού του κόστους σύνταξης των μελετών της Πράξης καθώς και χρονοδιάγραμμα εργασιών.

11. Αναφορικά με την ίδρυση, το μετοχικό κεφάλαιο, τη διοίκηση, τους σκοπούς, το οργανόγραμμα και τη στελέχωση της ..... από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα:

12. Η εν λόγω ανώνυμη εταιρεία ειδικού σκοπού – Αναπτυξιακός Οργανισμός συνεστήθη στις ....., ημερομηνία καταχώρισης του εγκεκριμένου καταστατικού της στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.), και διέπεται, κυρίως, από το άρθρο 2 του ν. 4674/2020, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 42 του ν. 4735/2020 και από τις διατάξεις περί Α.Ε. του ν. 4548/2018. Στο μετοχικό της κεφάλαιο, ύψους 200.000,00 ευρώ μετέχουν, ως ιδρυτές μέτοχοι, ο Δήμος .....με ποσοστό 49%, και οι Δήμοι ..... με ποσοστό 25,5% έκαστος (άρθρα 5 και 6 του καταστατικού). Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) της εταιρείας αποτελείται από πέντε (5) συμβούλους, μετόχους ή μη. Ο Δήμος ..... ορίζει τα τρία (3) μέλη του και οι Δήμοι ..... ορίζουν από ένα (1) μέλος έκαστος. Το Δ.Σ είναι αρμόδιο να αποφασίζει για όλα τα θέματα που ανάγονται στη διαχείριση και διάθεση της περιουσίας της εταιρείας, στην εκπροσώπησή της και στη δραστηριότητά της (άρθρα 9 του και 11 του καταστατικού), ενώ η Γενική Συνέλευση είναι μόνη

αρμόδια να αποφασίζει κυρίως για την εκλογή των μελών του Δ.Σ., για τις τροποποιήσεις του καταστατικού, τις αυξομειώσεις του μετοχικού κεφαλαίου, την έγκριση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και την εν γένει διαχείριση της εταιρείας. Έδρα της εταιρείας ορίζεται ο Δήμος ..... και στον χώρο δραστηριοποίησής της περιλαμβάνεται η εδαφική περιφέρεια των Δήμων μετόχων και αυτή του ..... (άρθρο 2 του καταστατικού). Η διάρκεια λειτουργίας της εταιρείας ορίζεται σε 30 έτη από τη σύστασή της με δυνατότητα παράτασης αυτής (άρθρο 3 του καταστατικού).

13. Οι σκοποί της αναπτύσσονται στο άρθρο 4 του καταστατικού της, μεταξύ δε αυτών περιλαμβάνονται και οι ακόλουθοι: «1. Η επιστημονική, συμβουλευτική, διοικητική και τεχνική υποστήριξη των δήμων ..... και άλλων ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού και των Ενώσεών τους, για την υλοποίηση των αυτοδιοικητικών αρμοδιοτήτων τους και την παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες, με στόχο την υλοποίηση της αναπτυξιακής πολιτικής τους, τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των βασικών υποδομών ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού, των συνδέσμων δήμων και των νομικών προσώπων των Ο.Τ.Α. προκειμένου να καταστεί εφικτή η βιώσιμη ανάπτυξη και να βελτιστοποιηθεί η ποιότητα ζωής των πολιτών. (...). 4. Η εφαρμογή αναπτυξιακών πολιτικών μέσω της αξιοποίησης χρηματοδοτικών εργαλείων και της διαχείρισης αναπτυξιακών, επενδυτικών και ειδικών προγραμμάτων χρηματοδοτούμενων από εθνικούς ή ενωσιακούς πόρους και η ωρίμανση έργων υποδομής (οριζόμενη ως η περίοδος της προπαρασκευής του έργου που καλύπτει όλο το φάσμα σχεδιασμού, της σύνταξης μελετών, τη λήψη απαιτούμενων αδειοδοτήσεων, την εξασφάλιση πόρων, κ.ά., η οποία ξεκινάει από τον γενικό προγραμματισμό και καταλήγει στη διακήρυξη της δημοπρασίας. (...). 17. Η συμμετοχή σε προγραμματικές συμβάσεις, (...), σύμφωνα με τους όρους και τους περιορισμούς της ισχύουσας νομοθεσίας».

14. Ο Κανονισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας (Κ.Ε.Υ.) της εταιρίας, ο οποίος εγκρίθηκε με την ..... απόφαση της Γενικής της Συνέλευσης, προβλέπει τη λειτουργία, μεταξύ άλλων, Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών, η οποία όπως προκύπτει από το ..... έγγραφο του Προϊσταμένου της, είναι επαρκώς

στελεχωμένη και υλοποιεί τις υπηρεσίες που αναλαμβάνει η εταιρεία με το τακτικό προσωπικό που υπηρετεί σε αυτή επικουρούμενο, ανάλογα με τις ανάγκες της εκάστοτε σύμβασης, από έκτακτο προσωπικό προσλαμβανόμενο με απόφαση του Δ.Σ. της εταιρείας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 5 του ν. 4674/2020. Τέλος, από το ..... έγγραφο της Διευθύνουσας Συμβούλου της εταιρείας προκύπτει ότι αυτή, λόγω της πρόσφατης σύστασής της στις ..... δεν έχει ολοκληρώσει τριετή οικονομικό κύκλο και ότι το σύνολο των δραστηριοτήτων της έγκειται ως τώρα σε πέντε (5) προγραμματικές συμβάσεις, τέσσερις (4) εκ των οποίων έχουν συναφθεί με τον Δήμο .....και μια με τον Δήμο .....

15. Κατόπιν της ανωτέρω συνεννόησης των ενδιαφερομένων μερών, η σύναψη της ελεγχόμενης προγραμματικής σύμβασης εγκρίθηκε με την ..... απόφαση του Δ.Σ. του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου ..... , με την ..... απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής (Ο.Ε.) του Δήμου ..... και με την ..... απόφαση του Δ.Σ. της .....

16. Σύμφωνα με το άρθρο 3 της σύμβασης, οι τρεις συμβαλλόμενοι φορείς αναλαμβάνουν τις κάτωθι υποχρεώσεις: Α) Το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο .....– ..... αναλαμβάνει: 1. Να σχεδιάζει και να προγραμματίζει την υλοποίηση του αντικειμένου της σύμβασης που είναι η εκπόνηση των μελετών που περιλαμβάνονται στο προμνησθέν Τεχνικό Δελτίο της ενταχθείσας στο Πρόγραμμα «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II» Πράξης. 2. Να διευκολύνει το επιστημονικό προσωπικό που θα απασχοληθεί παρέχοντας όλα τα διαθέσιμα στοιχεία. 3. Να διεκπεραιώνει τις αναγκαίες διοικητικές ενέργειες σε συνεννόηση με τους αρμόδιους φορείς. 4. Να παρακολουθεί την πορεία εξέλιξης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου. 5. Να ανταποκρίνεται εγκαίρως στις οικονομικές υποχρεώσεις του που απορρέουν από τη σύμβαση. 6. Να μεριμνά για την ενημέρωση του κοινού και την προβολή του έργου. 7. Να ορίσει τους εκπροσώπους του με τους αναπληρωτές τους στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης. Β) Ο Δήμος ..... αναλαμβάνει: 1. Δια των αρμοδίων υπηρεσιών του, για λογαριασμό του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου .....

....., να ασκήσει καθήκοντα Ταμειακής Υπηρεσίας για την υλοποίηση της σύμβασης. 2. Να διεκπεραιώνει τις αναγκαίες διοικητικές ενέργειες σε συνεννόηση με τους αρμόδιους φορείς. 3. Να προβεί με τα άλλα δύο συμβαλλόμενα μέρη σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για τη λήψη αδειοδοτήσεων όπου και όταν απαιτηθούν. 4. Να παρακολουθεί τις χρηματοροές της σύμβασης. 5. Να προβαίνει σε εκταμιεύσεις ποσών προς την ..... για τις ανάγκες υλοποίησης της Σύμβασης. 6. Να μεριμνά για την ενημέρωση του κοινού και την προβολή του έργου. 7. Να ορίσει τον εκπρόσωπο με τον αναπληρωτή του στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης. Γ) Η ..... αναλαμβάνει: 1. Να υλοποιήσει άρτια και έγκαιρα τις μελέτες που περιλαμβάνονται στο Τεχνικό Δελτίο της ενταχθείσας στο Πρόγραμμα «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ» Πράξης. 2. Να διαθέτει τον αναγκαίο χώρο για την υλοποίηση του έργου. 3. Να ορίσει τον εκπρόσωπό του με τον αναπληρωτή του στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης. 4. Να οργανώσει την υλοποίηση του αντικειμένου της σύμβασης σε διαδικαστικό επίπεδο. 5. Να παρέχει Γραμματειακή υποστήριξη στην Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης από υπάλληλό του.

17. Ως προς την κάλυψη του προϋπολογισμού της σύμβασης στο άρθρο 4 αυτής ορίζεται ότι η δαπάνη συνεισφέρεται από το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο κατά το ποσό των 468.689,21 ευρώ, το οποίο προέρχεται, κατά τα ανωτέρω, από πόρους του Προγράμματος ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ, και θα εκταμιεύεται από τον Δήμο ....., η δε ..... εισφέρει το ποσό των 1.000,00 ευρώ.

18. Ως προς τη συγκρότηση της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης, το άρθρο 7 της σύμβασης προβλέπει ότι αυτή αποτελείται από τρία μέλη: α) Έναν (1) εκπρόσωπο του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου ....., ο οποίος προεδρεύει αυτής, με τον αναπληρωτή του, οι οποίοι ορίζονται από το Δ.Σ του Ταμείου. β) έναν (1) εκπρόσωπο του Δήμου ..... με τον αναπληρωτή του, οι οποίοι ορίζονται από την Ο.Ε. του Δήμου ....., και γ) ένα (1) στέλεχος της ....., με τον αναπληρωτή του, οι οποίοι ορίζονται από το Δ.Σ. αυτής.

19. Τέλος, στο Παράρτημα I της σύμβασης γίνεται ανάλυση του προϋπολογισμού της και στο Παράρτημα II αυτής αναφέρονται οι κατηγορίες εργασιών και το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσής τους.

20. Το άρθρο 100 του ν. 3852/2010 (Α' 87), προβλέπει στις παρ. 1, 2, και 4, όπως αυτές ίσχυαν κατά τον κρίσιμο για την κρινόμενη περίπτωση χρόνο, τα εξής: «1. α) Για τη μελέτη και την εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών κάθε είδους, οι δήμοι, οι περιφέρειες, (...), τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι φορείς (...) μπορούν αν συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο (...) ή μεταξύ τους (...). Οι ανωτέρω συμβάσεις υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου (...). 2α. Στις προγραμματικές συμβάσεις ορίζονται απαραίτητα το αντικείμενο, ο σκοπός και η διάρκεια της σύμβασης, το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων, των προμηθειών ή των υπηρεσιών, ο προϋπολογισμός, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, το απαιτούμενο προσωπικό για την κάθε επιμέρους εργασία, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις, ο τρόπος κάλυψης των αναγκών για την εκπλήρωση της προγραμματικής σύμβασης λειτουργικών εξόδων, καθώς και η διαδικασία καταβολής τους. Ως «λειτουργικά έξοδα» λογίζονται, ιδίως, οι πάσης φύσεως αμοιβές προσωπικού και οι δαπάνες χρήσης ακινήτων, μηχανημάτων και μέσων. Για την εκπλήρωση του σκοπού της προγραμματικής σύμβασης, ο κάθε συμβαλλόμενος αναλαμβάνει συγκεκριμένο αντικείμενο με συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Στις προγραμματικές συμβάσεις ορίζονται απαραίτητα το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της σύμβασης, οι αρμοδιότητές του καθώς και οι ρήτρες σε βάρος του συμβαλλομένου που παραβαίνει τους όρους αυτής (...). 4. (...). Για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων του παρόντος άρθρου και στο πλαίσιο των συμφωνούμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων, επιτρέπεται η απασχόληση προσωπικού του ενός συμβαλλομένου στον άλλον, καθώς και η μεταξύ τους παραχώρηση χρήσης

ακινήτων, εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και μέσω. (...). 6. Εκτός των περιπτώσεων της παρ. 1 οι Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, οι σύνδεσμοι δήμων, τα δίκτυα δήμων, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Ο.Τ.Α. και οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης μπορούν να συμβάλλονται με τους Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την υλοποίηση αυτοδιοικητικών αρμοδιοτήτων και την παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες». (Η παρ. 6, όπως είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 21 παρ. 6 του ν. 4690/2020 Α' 104/30.05.2020, τροποποιήθηκε ως άνω με το άρθρο 75 του ν. 4954/2022, Α' 136/09.07.2022).

21. Ο ν. 4674/2020 «Στρατηγική αναπτυξιακή προοπτική των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ρύθμιση ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις» (Α' 53) προβλέπει στο άρθρο 4, με τίτλο «Υποστήριξη Τεχνικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δόμησης των Ο.Τ.Α.» τα ακόλουθα: «1. Εκτός των περιπτώσεων ανάθεσης, σύναψης εποπτείας και επίβλεψης δημοσίων μελετών και έργων που ρυθμίζονται με ειδικότερες διατάξεις, οι Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, που κατά τη δημοσίευση του παρόντος ασκούν τις αρμοδιότητες των τεχνικών τους υπηρεσιών σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 95 του ν. 3852/2010 (Α' 87), μπορούν να συμβάλλονται με προγραμματική σύμβαση για τη διοικητική τους υποστήριξη σε θέματα που άπτονται των υπολοίπων αρμοδιοτήτων των υπηρεσιών αυτών, με την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, τους Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα Δίκτυα Δήμων. Στην περίπτωση αυτή, η αρμοδιότητα έκδοσης της τελικής διοικητικής πράξης ασκείται από τον Προϊστάμενο της Τεχνικής Υπηρεσίας και σε περίπτωση έλλειψης Προϊσταμένου για οποιονδήποτε λόγο, από τον Δήμαρχο. Αποφασιστικές ή γνωμοδοτικές αρμοδιότητες, οι οποίες προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία για τα μονομελή ή συλλογικά αιρετά όργανα ασκούνται από τον οικείο δήμο».

22. Επί των ανωτέρω ρυθμίσεων του ν. 4674/2020, στην αιτιολογική έκθεση αυτού διαλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τα κάτωθι: «Με το άρθρο 4 ορίζεται ότι τεχνικές υπηρεσίες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού που δεν έχουν τεχνική επάρκεια ή έχουν τεχνική επάρκεια, αλλά

καλούνται να υλοποιήσουν μελέτες και έργα, για τις ανάγκες των οποίων δεν έχουν το απαιτούμενο τεχνικό προσωπικό, μπορούν, ύστερα από βεβαίωση του προϊσταμένου της οικείας τεχνικής υπηρεσίας ή, σε περίπτωση έλλειψης αυτού, ύστερα από βεβαίωση δημάρχου, να συνάπτουν προγραμματική σύμβαση κατά τις διατάξεις των άρθρων 12 και 44 του ν. 4412/2016 με την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), τους Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τη Μονάδα Οργάνωσης Διαχείρισης ΑΕ (ΜΟΔ ΑΕ) και τα Δίκτυα Δήμων, εφόσον οι εν λόγω φορείς διαθέτουν τεχνικές υπηρεσίες. 3. Οι προγραμματικές συμβάσεις του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να εντάσσονται στα ειδικά προγράμματα ενίσχυσης του άρθρου 71 του ν. 4509/2017 (Α' 201). Η εν λόγω ρύθμιση κατέστη επιβεβλημένη διότι, όπως παρατηρείται κατά την τελευταία πενταετία, ενώ υπάρχει πληθώρα αναπτυξιακών προγραμμάτων μέσω ΕΣΠΑ, ΠΔΕ ή άλλων πόρων, η απορρόφηση κινείται σε επίπεδα μικρότερα του τριάντα τοις εκατό (30%). Με τις προτεινόμενες διατάξεις αξιοποιείται η υφιστάμενη λύση που δίνει το άρθρο 44 του ν. 4412/2016 και ορίζεται ότι οι τεχνικές υπηρεσίες της ΕΕΤΑΑ, των Αναπτυξιακών Οργανισμών και των Δικτύων Δήμων δύνανται να υποκαθιστούν την τεχνική υπηρεσία του ενδιαφερόμενου ΟΤΑ για τις διαδικασίες σύναψης, εποπτείας και επίβλεψης δημοσίων συμβάσεων μελετών και έργων, μέσω προγραμματικής σύμβασης. Δίδεται η δυνατότητα ανάθεσης των τεχνικών υπηρεσιών οργάνωσης τοπικής αυτοδιοίκησης με συμβάσεις οριζόντιας συνεργασίας μεταξύ αναθετουσών αρχών κατά το άρθρο 12 του ίδιου νόμου. Επιπλέον, οι προτεινόμενες διατάξεις έχουν καταρτισθεί υπό το πρίσμα των διατάξεων των άρθρων 3 έως 17 του ν. 4412/2016 και αφού έχει εξασφαλιστεί η συνδρομή των προϋποθέσεων περί οριζόντιας συνεργασίας μεταξύ αναθετουσών αρχών που θέτει το άρθρο 12 του ίδιου νόμου. (...). Εν κατακλείδι, με την παρούσα ρύθμιση ανατίθεται η διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, η εποπτεία και η επίβλεψη των δημοσίων συμβάσεων έργων ή μελετών αρμοδιότητας των ΟΤΑ στους προτεινόμενους φορείς και επιλύεται το μείζον ζήτημα της υποστελέχωσης με ειδικό εξειδικευμένο τεχνικό προσωπικό των τεχνικών υπηρεσιών των οργάνωσης τοπικής αυτοδιοίκησης, αφού η εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών αυτών αποτελεί αναγκαία

προϋπόθεση για την απορρόφηση αναπτυξιακών προγραμμάτων και λοιπών επενδυτικών εργαλείων, μέσω των οποίων εκτελούνται άκρως απαραίτητα έργα τοπικής ανάπτυξης επ' ωφελεία του κοινωνικού συνόλου. Σε αντίθετη περίπτωση, ο βαθμός απορρόφησης ευρωπαϊκών κονδυλίων θα παρέμενε αδικαιολόγητα χαμηλός, γεγονός που υποδηλοί αδιαφορία εκ μέρους της χώρας μας για τα προσφερόμενα προγράμματα, με ότι αυτό συνεπάγεται τόσο για την αναπτυξιακή προοπτική, όσο και για την εικόνα της χώρας μας προς τους ευρωπαϊούς εταίρους και την τήρηση των αναληφθεισών υποχρεώσεων. Σημειώνεται δε, πως το Υπουργείο Εσωτερικών ήδη προωθεί στον πολυετή προγραμματισμό προσλήψεων την πλήρωση χιλίων εξακοσίων είκοσι εννέα (1.629) θέσεων μηχανικών διαφόρων ειδικοτήτων στους ΟΤΑ, πλην όμως το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των προκηρύξεων αυτών έχει ορίζοντα τετραετίας. Παρέλκει δε να αναφερθεί, πως λόγω της περιορισμένης δυνατότητας προσλήψεων για την επαρκή τους στελέχωση, η υποβολή των τεχνικών υπηρεσιών από το προτεινόμενο σχήμα είναι η μόνη ρεαλιστικά εφαρμόσιμη λύση για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, που εν προκειμένω εξειδικεύεται στην ανάπτυξη των δημοσίων υποδομών στις περιοχές ευθύνης των ΟΤΑ και μάλιστα με μηδενική δημοσιονομική επιβάρυνση».

23. Ο ν. 4412/2016, «Δημόσιες συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», Α' 147, ορίζει στο άρθρο 44 αυτού, με τίτλο «Τεχνική επάρκεια αναθετουσών αρχών στις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών», όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 9 του ν. 4782/2021 (Α' 36/9.3.2021, τα εξής: «1. Οι αναθέτουσες αρχές που κρίνουν ότι δεν διαθέτουν τεχνική επάρκεια, ή η τεχνική τους επάρκεια είναι ελλιπής, μπορούν ιδίως: α) να συνάπτουν συμβάσεις παροχής τεχνικών υπηρεσιών κατά την έννοια της παρ. 6 του άρθρου 12 για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και τη επίβλεψη δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης, β) να συνάπτουν συμβάσεις παροχής τεχνικών υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 52 και γ) να υποστηρίζονται από την ΕΚΑΑ της παρ. 1^α του άρθρου 41 στο πλαίσιο της άσκησης από αυτήν επικουρικών δραστηριοτήτων αγορών».

24. Στην αιτιολογική έκθεση του προαναφερθέντος ν. 4782/2021 διαλαμβάνονται ως προς την προμνησθείσα τροποποιητική ρύθμιση του άρθρου 9 τα ακόλουθα: «Με το άρθρο 9 προβλέπεται ότι οι ίδιες οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να κρίνουν εάν διαθέτουν την απαραίτητη τεχνική επάρκεια ή εάν η τεχνική τους επάρκεια είναι ελλιπής, σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών, ενώ υπό το προηγούμενο καθεστώς ήταν απαραίτητη η έκδοση κοινής απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών και του αρμόδιου καθ' ύλην Υπουργού. Η υφιστάμενη διαδικασία έχει τύχει ελάχιστης εφαρμογής, καθώς έχει ενεργοποιηθεί μόνο αποσπασματικά, για μεμονωμένες αναθέτουσες αρχές, ενώ έχει δημιουργήσει ανυπέρβλητα εμπόδια στη εκτέλεση έργων από μικρές αναθέτουσες αρχές. (...). Προβλέπεται, περαιτέρω, ότι αν οι αναθέτουσες αρχές κρίνουν ότι δεν διαθέτουν την απαραίτητη τεχνική επάρκεια ή ότι η τεχνική τους επάρκεια είναι ελλιπής, μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις κατά την έννοια της παρ. 6 του άρθρου 12, συμβάσεις παροχής τεχνικών υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 52 ή να υποστηρίζονται από την Εθνική Αρχή Αγορών της παρ. 1 α' του άρθρου 41».

25. Ο προμνησθείς ν. 4674/2020, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, ορίζει περαιτέρω στο άρθρο 2, υπό τον τίτλο «Αναπτυξιακοί Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης» τα ακόλουθα: «1. Οι Αναπτυξιακοί Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (εφεξής «Αναπτυξιακοί Οργανισμοί») είναι ανώνυμες εταιρείες ειδικού σκοπού των ΟΤΑ, οι οποίες λειτουργούν υπέρ του δημοσίου συμφέροντος. Σκοπός των Αναπτυξιακών Οργανισμών είναι, ιδίως: α) η από κοινού με τους ΟΤΑ εφαρμογή της αναπτυξιακής πολιτικής προς όφελος των τοπικών κοινωνιών, β) η ενίσχυση της διοικητικής και τεχνικής επάρκειας των ΟΤΑ, μέσω της επιστημονικής, συμβουλευτικής και τεχνικής υποστήριξης, γ) η ωρίμανση και εκτέλεση έργων υποδομής, δ) η υλοποίηση δράσεων και έργων που εντάσσονται στους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης της Ατζέντας 2030 του ΟΗΕ, ε) η εκτέλεση έργων και η παροχή υπηρεσιών ψηφιακής σύγκλισης, στ) η εν γένει υποστήριξη των ΟΤΑ στην υλοποίηση αυτοδιοικητικών αρμοδιοτήτων και ζ) η προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης, η συμμετοχή τους σε αντίστοιχα προγράμματα και η εφαρμογή των σχετικών πολιτικών. Η περιοχή παρέμβασης

των Αναπτυξιακών Οργανισμών καθορίζεται με το οικείο καταστατικό. Για την επίτευξη των σκοπών τους, οι Αναπτυξιακοί Οργανισμοί αναλαμβάνουν την εκτέλεση δράσεων κρατικών ενισχύσεων, αξιοποιούν χρηματοδοτικά εργαλεία και διαχειρίζονται αναπτυξιακά, επενδυτικά και ειδικά προγράμματα, χρηματοδοτούμενα από εθνικούς ή ενωσιακούς πόρους (Το παρατεθέν πρώτο εδάφιο της παρ. 1 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 42 παρ. 1 του ν. 4735/2020, Α'197/12.10.2020). 2. Στο μετοχικό κεφάλαιο των Αναπτυξιακών Οργανισμών μετέχουν περισσότεροι του ενός Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή/και (...) 3. Οι Αναπτυξιακοί Οργανισμοί δεν επιχορηγούνται άμεσα ή έμμεσα από τους ΟΤΑ ή τον Κρατικό Προϋπολογισμό και δεν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου δεύτερου του ν. 3845/2010 (Α' 65). Η λειτουργία των Αναπτυξιακών Οργανισμών διέπεται από το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ανωνύμων εταιρειών και η εποπτεία τους ασκείται με βάση τις διατάξεις του ν. 4548/2018 (Α' 104), υπό την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων. Οι εταιρείες του άρθρου αυτού: α. εμπίπτουν στα νομικά πρόσωπα της περίπτωσης γ' της παραγράφου 5 του άρθρου 13 του ν. 4314/2014 (Α' 265), β. (...), γ. μπορούν να συμμετέχουν σε προγραμματικές συμβάσεις με τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και μπορούν να ορίζονται τεχνικοί σύμβουλοι Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης για την παροχή εξειδικευμένης τεχνικής, επιστημονικής και διοικητικής υποστήριξης (...). θ. ορίζονται εξ αρχής ως «οργανισμοί δημοσίου δικαίου για την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4412/2016 (Α' 147).(...) 5 α. Το προσωπικό των Αναπτυξιακών Οργανισμών διακρίνεται σε τακτικό και έκτακτο. Το τακτικό προσωπικό προσλαμβάνεται για την κάλυψη θέσεων βάσει κανονισμού εσωτερικής υπηρεσίας (ΚΕΥ), που εγκρίνεται από τη γενική συνέλευση των μετόχων, με τον οποίο καθορίζονται η εσωτερική διάρθρωση των υπηρεσιών σε Γενική Διεύθυνση και επιμέρους Διευθύνσεις, Τμήματα και Γραφεία, οι αρμοδιότητές τους και οι θέσεις κατά κατηγορίες και κλάδους προσωπικού. Στον ΚΕΥ προβλέπεται υποχρεωτικά Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών. Η στελέχωση των θέσεων του ΚΕΥ με τακτικό προσωπικό γίνεται κατά τις διατάξεις των άρθρων 14 και επόμενα του ν. 2190/2014 (Α' 28). β. Το έκτακτο προσωπικό που απαιτείται κάθε φορά για την εκτέλεση του αντικειμένου

που αναλαμβάνουν προσλαμβάνεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας για όσο χρόνο διαρκεί το εκτελούμενο πρόγραμμα ή η σύμβαση, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 1, 2 και 3 παράγραφος 4 και 5 της υπ' αριθμ. 53266/2009 Κοινής Απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (Β' 1877). Οι προσλαμβανόμενοι κατά τα προηγούμενα εδάφια με συμβάσεις ορισμένου χρόνου θεωρείται ότι καλύπτουν τις ανάγκες του προγράμματος ή της σύμβασης για την εκτέλεση των οποίων προσλήφθηκαν, (...). Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου είναι επίσης δυνατή η σύναψη συμβάσεων μίσθωσης έργου. Για την έκδοση της απόφασης απαιτείται μόνον η απόφαση ένταξης στο πρόγραμμα από την αρμόδια Αρχή ή η υπογραφή της σύμβασης, από τις οποίες τεκμαίρεται ότι δεν υποκρύπτεται σχέση εξαρτημένης εργασίας, χωρίς να απαιτούνται πρόσθετα δικαιολογητικά ή εγκριτικές αποφάσεις. Το προσωπικό της περίπτωσης αυτής μπορεί να συντάσσει μελέτες έργων και υπηρεσιών, καθώς και τεύχη δημοσίων διαγωνισμών, κατά την παρ. 4 του άρθρου 209 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006 Α' 114), υπό τη διεύθυνση του Προϊσταμένου της Τεχνικής Υπηρεσίας της εταιρείας. (...)).

26. Τέλος, ο ως άνω ν. 4412/2016 ορίζει περαιτέρω στο άρθρο 12 αυτού, υπό τον τίτλο «Δημόσιες συμβάσεις μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα (άρθρο 12 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» ότι «1. (...). 3. Μία αναθέτουσα αρχή, που δεν ασκεί έλεγχο κατά την έννοια της παραγράφου 1 σε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου μπορεί, εντούτοις, να αναθέσει δημόσια σύμβαση στο εν λόγω νομικό πρόσωπο χωρίς να εφαρμόσει τις διατάξεις του παρόντος Βιβλίου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) η αναθέτουσα αρχή ασκεί από κοινού με άλλες αναθέτουσες αρχές έλεγχο επί του εν λόγω νομικού προσώπου ανάλογο εκείνου που ασκούν επί των δικών τους υπηρεσιών, β) περισσότερο από το 80% των δραστηριοτήτων του εν λόγω νομικού προσώπου διεξάγεται κατά την εκτέλεση καθηκόντων που του έχουν ανατεθεί από τις ελέγχουσες αναθέτουσες αρχές ή άλλα νομικά πρόσωπα που ελέγχονται από τις ίδιες αναθέτουσες αρχές και γ) δεν υπάρχει άμεση συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων στο ελεγχόμενο νομικό πρόσωπο, εξαιρουμένων των μορφών

συμμετοχής ιδιωτικών κεφαλαίων χωρίς δυνατότητα ελέγχου ή δικαιώματος αρνησικυρίας που απαιτούνται από διατάξεις νόμου και δεν ασκούν αποφασιστική επιρροή στο ελεγχόμενο νομικό πρόσωπο. Για τους σκοπούς της περίπτωσης α' του πρώτου εδαφίου, οι αναθέτουσες αρχές ασκούν από κοινού έλεγχο επί νομικού προσώπου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις: α) τα όργανα λήψης αποφάσεων του ελεγχόμενου νομικού προσώπου απαρτίζονται από εκπροσώπους όλων των αναθετουσών αρχών που συμμετέχουν. Το ίδιο φυσικό πρόσωπο μπορεί να εκπροσωπεί πολλές ή όλες τις συμμετέχουσες αναθέτουσες αρχές, β) οι εν λόγω αναθέτουσες αρχές είναι σε θέση να ασκούν από κοινού αποφασιστική επιρροή στους στρατηγικούς στόχους και τις σημαντικές αποφάσεις του ελεγχόμενου νομικού προσώπου και γ) το ελεγχόμενο νομικό πρόσωπο δεν επιδιώκει συμφέροντα αντίθετα από αυτά των αναθετουσών αρχών που το ελέγχουν. 4. Μία σύμβαση, η οποία συνάπτεται αποκλειστικά μεταξύ δύο ή περισσότερων αναθετουσών αρχών, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις: α) η σύμβαση εγκαθιδρύει ή υλοποιεί συνεργασία μεταξύ των συμμετεχουσών αναθετουσών αρχών η οποία αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες που οφείλουν να εκτελούν οι εν λόγω αρχές παρέχονται για την επίτευξη των κοινών τους στόχων, β) η υλοποίηση της συνεργασίας αυτής εξυπηρετεί αποκλειστικά σκοπούς δημοσίου συμφέροντος και γ) οι συμμετέχουσες αναθέτουσες αρχές εκτελούν στην ελεύθερη αγορά λιγότερο από το 20% των δραστηριοτήτων που αφορά η συνεργασία. 5. Για τον προσδιορισμό του ποσοστού των δραστηριοτήτων που αναφέρεται στην περίπτωση β' του πρώτου εδαφίου της παρ. 1, στην περίπτωση β' του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 και στην περίπτωσης γ' της παραγράφου 4, λαμβάνεται υπόψη ο μέσος συνολικός κύκλος εργασιών ή άλλο ενδεδειγμένο μέτρο βάσει δραστηριοτήτων, όπως το κόστος που βαρύνει το συγκεκριμένο νομικό πρόσωπο ή αναθέτουσα αρχή όσον αφορά τις υπηρεσίες, τα αγαθά και τα έργα κατά την τριετία που προηγείται της ανάθεσης της σύμβασης. Αν, λόγω της ημερομηνίας κατά την οποία δημιουργήθηκε ή άρχισε τις δραστηριότητές του το συγκεκριμένο νομικό πρόσωπο ή αναθέτουσα αρχή ή λόγω αναδιοργάνωσης των

δραστηριοτήτων του, ο κύκλος εργασιών ή άλλο μέτρο βάσει δραστηριοτήτων, όπως το κόστος, δεν διατίθεται για την τελευταία τριετία ή δεν είναι πλέον κατάλληλο, αρκεί να αποδειχθεί ότι η μέτρηση της δραστηριότητας είναι αξιόπιστη, ιδίως μέσω προβολών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. 6. Πάσης φύσεως συμβάσεις ή συμφωνίες (π.χ. προγραμματικές, συνεργασίας), οι οποίες ενδέχεται να συνάπτονται δυνάμει ειδικών διατάξεων και ιδίως: α) (...), δ) των άρθρων 99 και 100 του ν. 3852/2010, μπορεί να μην εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου, υπό τους όρους των άρθρων 3 έως 17 και ιδίως του παρόντος άρθρου».

27. Από τη συστηματική ερμηνεία των προπαρατεθεισών διατάξεων, όπως αυτή φωτίζεται και από τις αιτιολογικές εκθέσεις ψήφισής τους, συνάγονται τα ακόλουθα: Εκτιμώντας ότι η εύρυθμη λειτουργία των τεχνικών υπηρεσιών των αναθετουσών αρχών, ιδίως των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων, αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την απορρόφηση πληθώρας διαθέσιμων κονδυλίων προγραμμάτων και λοιπών επενδυτικών εργαλείων τοπικής ανάπτυξης, και λαμβάνοντας υπόψη την περιορισμένη δυνατότητα προσλήψεων για την αντιμετώπιση της υποστελέχωσής τους, ο νομοθέτης διεύρυνε από το έτος 2020 και εντεύθεν, με τις διατάξεις των νόμων 4674/2020 και 4782/2021, τη δυνατότητα αυτών να αναθέτουν την υποστήριξη των τεχνικών τους υπηρεσιών μέσω προγραμματικής σύμβασης, σε δημόσιους οργανισμούς -αναθέτουσες αρχές - που προσδιορίζονται στο άρθρο 100 του ν. 3852/2010. Σε αυτούς συγκαταλέγονται και οι Αναπτυξιακοί Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που αποτελούν ανώνυμες εταιρείες ειδικού σκοπού, το μετοχικό κεφάλαιο των οποίων δύναται να ανήκει κατά πλειοψηφία ή στο σύνολό του στους Ο.Τ.Α. και, συνακόλουθα, διοικούνται από Διοικητικό Συμβούλιο εκλεγόμενο από Γενική Συνέλευση, στην οποία οι Ο.Τ.Α. διαθέτουν απόλυτη πλειοψηφία. Για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν βάσει προγραμματικής σύμβασης, οι Αναπτυξιακοί Οργανισμοί μπορούν να διαθέτουν πέραν του τακτικού και έκτακτο προσωπικό το οποίο προσλαμβάνεται με απόφαση του Δ.Σ αυτού, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 1, 2, 3 παρ. 4 και 5 της 53266/2009 Κοινής Απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και

Οικονομικών, Ανάπτυξης και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (Β' 1877), ήτοι υπό την εποπτεία του ΑΣΕΠ. Στην περίπτωση της πρόσληψης και έκτακτου προσωπικού, οι Αναπτυξιακοί Οργανισμοί θεωρείται ότι συμμετέχουν στη σύμβαση με ίδια μέσα. Κατά συνέπεια, η πρόσληψη από αυτούς έκτακτου προσωπικού για τις ανάγκες της σύμβασης δεν συναρτάται με το περιορισμένο ποσοστό των δραστηριοτήτων που αυτοί δύνανται να εκτελούν στην ελεύθερη αγορά κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 12 του ν. 4412/2016 (βλ. Ολομ. 179/2022, σκ. 26-28).

28. Οι προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν για τη νόμιμη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ των Αναπτυξιακών Οργανισμών, των Ο.Τ.Α. και των ν.π.δ.δ. τα οποία αυτοί συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν, είναι οι εξής: Πρώτον, πρέπει να αιτιολογείται ειδικά η αναγκαιότητα παροχής της τεχνικής υποστήριξης στην Τεχνική Υπηρεσία του ενδιαφερόμενου αναθέτοντα φορέα και η καταλληλότητα του αντισυμβαλλόμενου Αναπτυξιακού Οργανισμού να του εξασφαλίσει την επιδιωκόμενη επιχειρησιακή ικανότητα. Τούτο προς διασφάλιση της τήρησης εκ μέρους του συμβαλλόμενου αναθέτοντα φορέα της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και της οικονομικότητας. Κατά δεύτερο λόγο, πρέπει να συμπεριληφθούν και να εξειδικευτούν στη σύμβαση τα ελάχιστα αναγκαία τυπικά στοιχεία που πρέπει να διαλαμβάνει κάθε προγραμματική σύμβαση κατά την παρ. 2 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010. Τούτο προς διασφάλιση ότι τα συμβαλλόμενα μέρη συμπράττουν κατά τρόπο ισόρροπο και αλληλοσυμπληρούμενο στο πλαίσιο του κοινού εξυπηρετούμενου δημόσιου σκοπού της προώθησης της τοπικής ανάπτυξης, μη προβαίνοντας σε καταχρηστική χρήση της ευχέρειας σύναψης προγραμματικής σύμβασης αντί να τηρήσουν τις προβλεπόμενες ανταγωνιστικές διαδικασίες ανάθεσης. Συνεπώς, είναι αναγκαίο να προσδιορίζονται επαρκώς, τουλάχιστον το αντικείμενο της σύμβασης, ο αναλυτικός προϋπολογισμός των επιμέρους κατηγοριών υπηρεσιών, η προεκτιμώμενη δαπάνη της σύμβασης συμπεριλαμβανομένων και των λειτουργικών εξόδων, η χρηματοδότησή της, το αναλυτικό χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης των επιμέρους δράσεων που απαρτίζουν το συμβατικό αντικείμενο, εφόσον είναι εφικτός εκ των προτέρων ο αναλυτικός χρονικός προγραμματισμός

τους, οι αμοιβαίες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις των συμβαλλομένων μερών, το όργανο παρακολούθησης της εκτέλεσης της προγραμματικής σύμβασης και οι ρήτρες σε βάρος του συμβαλλόμενου που παραβαίνει του όρους της. Τέλος, εάν συμβαλλόμενος σε προγραμματική σύμβαση Ο.Τ.Α. μετέχει στον Αναπτυξιακό Οργανισμό με το οποίο συμβάλλεται προγραμματικά, για τη νομιμότητα της προγραμματικής σύμβασης πρέπει να πληρούνται και οι απαιτήσεις της παρ. 3 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016, η οποία διέπει τις περιπτώσεις κατά τις οποίες δημόσια αναθέτουσα Αρχή συμβάλλεται προγραμματικά με διακριτό αυτής, από νομικής απόψεως, δημόσιο φορέα, επί του οποίου ασκεί έλεγχο από κοινού με άλλες δημόσιες Αρχές. Τούτο, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο Αναπτυξιακός Οργανισμός δεν περιέρχεται σε πλεονεκτική θέση έναντι των οικονομικών φορέων που δρουν στον ίδιο τομέα και νομίμως εξαιρείται η προγραμματική σύμβαση από τις προβλεπόμενες στον ν. 4412/2016 ανταγωνιστικές διαδικασίες ανάθεσης. Ειδικότερα, σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη (βλ. ανωτέρω σκέψη 26), και με όσα έχουν συναχθεί ερμηνευτικά από αυτή από τα δικαιοδοτικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να υπάρξει απαλλαγή του συμβαλλόμενου Ο.Τ.Α. από την υποχρέωση διενέργειας διαγωνισμού πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά οι κάτωθι προϋποθέσεις: α) Ο συμβαλλόμενος Ο.Τ.Α. πρέπει να ασκεί επί του αντισυμβαλλόμενου Αναπτυξιακού Οργανισμού από κοινού με τις άλλες αναθέτουσες Αρχές που συμμετέχουν σε αυτό, έλεγχο ανάλογο προς εκείνον που ασκεί επί των δικών του υπηρεσιών. Η προϋπόθεση αυτή πληρούται εφόσον ο Ο.Τ.Α. συμμετέχει με τις λοιπές αναθέτουσες Αρχές τόσο στο κεφάλαιο όσο και στα όργανα διοίκησης του Αναπτυξιακού Οργανισμού, δυνάμενος να ασκήσει από κοινού με αυτές αποφασιστική επιρροή στους στρατηγικούς στόχους και στις σημαντικές αποφάσεις των οργάνων του, οι οποίες δεν πρέπει να αντιστρατεύονται στα συμφέροντά τους. β) Πάνω από το 80% των δραστηριοτήτων του Αναπτυξιακού Οργανισμού πρέπει να διεξάγεται κατά την εκτέλεση καθηκόντων που του έχουν ανατεθεί από τις αναθέτουσες Αρχές που το ελέγχουν, γ) Δεν πρέπει να συμμετέχουν άμεσα στον Αναπτυξιακό Οργανισμό ιδιωτικά κεφάλαια, εξαιρουμένων των ιδιωτικών κεφαλαίων που μετέχουν χωρίς αποφασιστική αρμοδιότητα ήτοι χωρίς δυνατότητα ελέγχου ή δικαιώματος

αρνησιkurίας (πρβλ. κυρίως προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα Manuel Campos Sánchez-Bordona της 2ας Απριλίου 2020 στην Υπόθεση Asmel, EU:C:2020:254, τις αποφάσεις ΔΕΚ της 13^{ης} Νοεμβρίου 2016, C-533/2015, Undis Servizi Srl, EU:C:2016:935, ΔΕΚ της 29^{ης} Νοεμβρίου 2012, C-182/11 και C 183/11, Econord SpA, EU:C:2012:785, ΔΕΚ της 18^{ης} Νοεμβρίου 1999, C-107/98, Teckal, EU:C:1999:562, ΔΕΚ της 19^{ης} Απριλίου 2007, C-295/05, Asemfo EU:C:2007:227, ΔΕΚ της 11^{ης} Μαΐου 2006, C-340/04, Carbotermo Spa, EU:C:2006:308, και την παρατιθέμενη στις ανωτέρω αποφάσεις νομολογία).

29. Με την προσβαλλόμενη Πράξη, ο Αναπληρωτής Επίτροπος αιτιάται ειδικότερα ότι η υπό σύναψη σύμβαση πάσχει από τις εξής πλημμέλειες: i) Δεν προκύπτει η οριζόντια συνεργασία και η ισόρροπη συμβολή μεταξύ των συμβαλλομένων μερών όπως απαιτεί το άρθρο 12 παρ 4 του ν. 4412/2016, υπό την έννοια της κοινής παροχής υπηρεσιών στο πλαίσιο κοινού στόχου. Τούτο διότι το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο ..... και ο Δήμος ..... εκτός από διάθεση των οικονομικών πόρων που αντλούνται από το Πρόγραμμα ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II αναλαμβάνουν τυπικές υποχρεώσεις (όπως η παροχή των διαθέσιμων στοιχείων, η ολοκλήρωση των αναγκαίων οργανωτικών και διοικητικών ενεργειών, η έγκαιρη ανταπόκριση στις οικονομικές τους υποχρεώσεις, η εκταμίευση ποσών προς την .....) ενώ η ..... υλοποιεί το φυσικό αντικείμενο της σύμβασης και παρέχει το απαιτούμενο προς τούτο προσωπικό. Προσέτι, η οικονομική συμμετοχή του τελευταίου, ύψους 1.000,00 ευρώ δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ισόρροπη συμβολή αλλά ούτε και ουσιαστικά απαιτείται, καθώς η χρηματοδότηση που λαμβάνει το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο ..... από το Πρόγραμμα ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II, ύψους 586.111,52 ευρώ (συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.) υπερκαλύπτει το κόστος της ελεγχόμενης σύμβασης. Πρόκειται δηλαδή για μια τυπική σύμβαση ανάθεσης και πληρωμής από τον ένα συμβαλλόμενο των παρεχόμενων από τον άλλο συμβαλλόμενο υπηρεσιών, χωρίς βεβαίως να ικανοποιούνται οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις μιας γνήσιας προγραμματικής σύμβασης. ii) Σε συνδυασμό με τα ανωτέρω, και εν όψει του ότι η ..... προτίθεται να προσλάβει βάσει των

διατάξεων του ν. 4674/2020 δεκαεννέα (19) άτομα ως έκτακτο προσωπικό για τις ανάγκες της σύμβασης, υποκρύπτεται απευθείας ανάθεση έργου κατά καταστρατήγηση των σχετικών διατάξεων. iii) Καταστρατηγούνται ευθέως οι διατάξεις του άρθρων 2 του ν. 4674/2020, 9 παρ. 1β του ν. 4782/2021 και του άρθρου 44 του ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 9 του ν. 4782/2021, που επιτρέπουν την υποστήριξη των τεχνικών υπηρεσιών των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης μέσω σύναψης προγραμματικής σύμβασης, εφόσον στην προκειμένη περίπτωση δεν ανατίθεται στην ..... η διοικητική υποστήριξη ή/και το έργο της διεξαγωγής της διαδικασίας σύναψης, της εποπτείας και της επίβλεψης δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης αλλά η εξ ολοκλήρου υλοποίηση της εν λόγω πράξης. Σύμφωνα δε με όσα έγιναν δεκτά από την Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην ..... απόφασή της, ναι μεν είναι πλέον δυνατή η μέσω προγραμματικής σύμβασης «υποστήριξη», μεταξύ άλλων, και των Ο.Τ.Α. στην άσκηση αυτοδιοικητικών αρμοδιοτήτων, όμως τούτο τίθεται υπό την προϋπόθεση ότι η υποστήριξη διατηρεί τον επικουρικό της χαρακτήρα, αφορά κάλυψη αυτοδιοικητικών αναγκών ποσοτικά και ποιοτικά περιορισμένων και δεν εξικνείται μέχρι του σημείου της καθολικής συνδρομής και της κατ'ουσίαν υποκατάστασης τόσο του προσωπικού όσο και των αρμοδιοτήτων των υπηρεσιών του Δήμου από προσωπικό που διατίθεται από τον αντισυμβαλλόμενο Αναπτυξιακό Οργανισμό. iv) Δεν τεκμηριώνεται στην ..... απόφαση του Προέδρου του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου ..... η διαπίστωση ότι αυτό δεν είναι στελεχωμένο με προσωπικό που να διαθέτει την εμπειρία και την εξειδίκευση για την άρτια εκπόνηση των υπό ανάθεση μελετών, η δε τεκμηρίωση αυτή είναι αναγκαία, διότι με το άρθρο 9 του ν. 4782/2021 έχει καταργηθεί η παρ. 2 του άρθρου 44 του ν. 4412/2016, η οποία όριζε ότι αρκούσε η βεβαίωση περί υποστελέχωσης του Προϊσταμένου της Τεχνικής Υπηρεσίας, και σε περίπτωση μη ύπαρξης τέτοιας Υπηρεσίας, η βεβαίωση του Δημάρχου περί έλλειψης του απαιτούμενου τεχνικού προσωπικού.

30. Με την προσφυγή, τις υπέρ αυτής ασκηθείσες παρεμβάσεις και τα παραδεκτώως κατατεθέντα υπομνήματα, προβάλλονται οι ακόλουθοι ισχυρισμοί: i)

Στο πλαίσιο του πρώτου διακωλυτικού λόγου υποστηρίζεται ότι αυτός κατά πλάνη περί τα πράγματα και τον νόμο βασίζεται στην παρ. 4 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 ενώ εφαρμοστέα τυγχάνει εν προκειμένω η παρ. 3 του ίδιου άρθρου, της οποίας πληρούνται όλες οι αναλυτικώς παρατιθέμενες προϋποθέσεις. Επικουρικώς, στην περίπτωση που το Δικαστήριο δεχθεί ως ορθή την κρίση της προσβαλλόμενης, η προσφεύγουσα και οι παρεμβαίνοντες εκτιμούν ότι η σύμβαση πληροί και τις επιβαλλόμενες με την παρ. 4 του εν λόγω άρθρου προϋποθέσεις. Επιπλέον τονίζεται ότι από το άρθρο 3 της σύμβασης προκύπτει ότι άπαντα τα μέρη αναλαμβάνουν αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις για την προσήκουσα εκτέλεση της σύμβασης. ii) Επί του δευτέρου διακωλυτικού λόγου προβάλλεται, κατ' ουσία, ότι η προσβαλλόμενη Πράξη οδηγήθηκε στην κρίση της από πλάνη περί τον νόμο, παραθεωρώντας αφενός ότι οι δεκαεννέα (19) συμβάσεις μίσθωσης έργου που θα υπογραφούν από την ..... για την ολοκληρωμένη εκτέλεση της σύμβασης δεν εμπίπτουν, ως «συμβάσεις απασχόλησης» στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2014/24 ΕΕ και, συνακόλουθα, του ν. 4412/2016, αφετέρου ότι το προσωπικό που προσλαμβάνεται με σύμβαση μίσθωσης έργου αποτελεί έκτακτο προσωπικό των αναπτυξιακών οργανισμών και συνυπολογίζεται στην τεκμηρίωση της τεχνικής τους επάρκειας, καθώς, σε αντίθετη περίπτωση, οι αναπτυξιακοί οργανισμοί θα αδυνατούσαν να επιτελέσουν τη δημοσίου συμφέροντος αποστολή τους. Περαιτέρω επισημαίνεται ότι προσκομίζεται συμπληρωματικά και η συνταχθείσα από τη Διευθύνουσα Σύμβουλο της εταιρείας ..... βεβαίωση – παρουσίαση της εταιρείας, στην οποία παρατίθεται, μεταξύ άλλων, αναλυτικός πίνακας αριθμού και ειδικότητας των εργαζομένων στη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών αυτού καθώς και αναλυτικός πίνακας αριθμού και ειδικότητας των απασχολούμενων σ' αυτόν κατά την τρέχουσα περίοδο. Από τους εν λόγω πίνακες προκύπτει ότι η εταιρεία ..... είναι σε θέση να υλοποιήσει άμεσα και με άρτιο τρόπο την προκείμενη Πράξη προς εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. iii) Αναφορικά με τον τρίτο διακωλυτικό λόγο τονίζεται ότι η προγραμματική σύμβαση επιδιώκει την συνήθη συνεργατική άσκηση αναπτυξιακών αρμοδιοτήτων σε γεωγραφική περιοχή κοινής ευθύνης των

συμβαλλομένων μερών, με αλληλοσυμπλήρωση αρμοδιοτήτων και μέσων, σε συμφωνία με όσα διαλαμβάνονται στο άρθρο 100 του ν. 3852/2010, στα άρθρα 12 και 44 του ν. 4412/2016, και στο άρθρο 2 του ν. 4674/2020, όπως το περιεχόμενο αυτού αναπτύσσεται και δικαιολογείται στην οικεία αιτιολογική έκθεση του νόμου και στη σχετική εγκύκλιο 200/16.06.2020 του Υπουργείου Εσωτερικών. iv) Τέλος, ως προς την αποδιδόμενη παράλειψη τεκμηρίωσης της υποστελέχωσης του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου ..... προσκομίζεται και γίνεται επίκληση στο παρόν στάδιο και του ..... εγγράφου του Προέδρου του εν λόγω Ταμείου, με το οποίο βεβαιώνεται ότι, όπως προκύπτει από το ΦΕΚ ....., ο αριθμός των τακτικών υπαλλήλων του Ταμείου καθορίζεται στους έξι (6). Από αυτές μία μόνο θέση έχει καλυφθεί και αφορά την κατηγορία τεχνολογικής κατεύθυνσης κλάδου TE19 Πληροφορικής, σε συνημμένα δε έγγραφα αναφέρονται και οι περαιτέρω ενέργειες στις οποίες έχει προβεί το Ταμείο για τη στελέχωση και των λοιπών θέσεων.

31. Με τα πραγματικά δεδομένα που εκτέθηκαν στις σκέψεις 4-19 και επί τη βάση των νομικών σκέψεων 20-28, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η κρινόμενη προγραμματική σύμβαση συνάπτεται νόμιμα, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 100 του ν. 3852/2010, 44 του ν. 4412/2016 και 12 παρ. 3 του ν. 4412/2016 για τους ακόλουθους λόγους: i) Από τα στοιχεία του φακέλου και ιδία από το ..... έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Ανθρώπινου Δυναμικού του Υπουργού Εσωτερικών αποδεικνύεται η αδυναμία τόσο του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου ..... όσο και της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων και Υπηρεσιών του Δήμου ..... να εκπονήσουν τις μελέτες που συνιστούν το αντικείμενο της ελεγχόμενης προγραμματικής σύμβασης. Ως εκ τούτου, ο περιορισμός των υποχρεώσεών τους με την ελεγχόμενη σύμβαση κυρίως στην παροχή των διαθεσίμων στοιχείων στη διεκπεραίωση των αναγκαίων διοικητικών ενεργειών και αδειοδοτήσεων και στην εκπλήρωση των οικονομικών τους υποχρεώσεων προς την ..... είναι ανάλογος με τα μέσα τα οποία διαθέτουν και τα οποία είναι αναγκαία για την εκτέλεση της σύμβασης. ii) Παραλλήλως, οι συμβατικές υποχρεώσεις που αναλαμβάνει ο νομικώς αυθύπαρκτος Αναπτυξιακός Οργανισμός ..... είναι σύμφωνες

με την καθοριζόμενη στις προδιαληφθείσες διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 4674/2020 και του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 θεσμική αποστολή του, η οποία συνίσταται, προεχόντως, στη διευκόλυνση του αναπτυξιακού σχεδιασμού των Ο.Τ.Α. που τον ελέγχουν και των νομικών τους προσώπων, και με τους οποίους πραγματοποιεί το ουσιώδες της δραστηριότητάς του (βλ. σκ. 12-14), με την εκπόνηση μελετών για την ωρίμανση έργων, όταν οι Τεχνικές Υπηρεσίες αυτών, είτε λόγω υποστελέχωσης, είτε λόγω έλλειψης τεχνογνωσίας, αδυνατούν να τα εκτελέσουν. iii) Πέραν τούτων, οι συμβατικές υποχρεώσεις της .....
..... καλύπτουν παροδικές και ποσοτικά περιορισμένες ανάγκες του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου ..... και του Δήμου ..... τις οποίες, σύμφωνα με την αιτιολογία που παρατίθεται στα προμνησθέντα (σκέψεις 7 και 8) ..... και ..... έγγραφα αυτών, αντίστοιχα, αδυνατούν να καλύψουν οι ίδιοι. Συνεπώς, αβασίμως εγείρεται στην προσβαλλόμενη Πράξη ζήτημα καθολικής υποκατάστασης των αρμοδιοτήτων τους από την ..... iv) Η δε πρόβλεψη της εκ μέρους της πραγματοποίησης της σύμβασης, με χρήση, πέραν των ικανοτήτων του τακτικού της προσωπικού και των ικανοτήτων εξειδικευμένου έκτακτου προσωπικού δεκαεννέα (19) μελετητών δεν αντιβαίνει στους ορισμούς της παρ. 5α του ν. 4674/2020, εφόσον στις διατάξεις αυτές προβλέπεται η διάκριση του προσωπικού των Αναπτυξιακών Οργανισμών σε τακτικό και έκτακτο και οι προϋποθέσεις πρόσληψης του τελευταίου, ο δε αριθμός του έκτακτου προσωπικού δικαιολογείται εν προκειμένω από το πλήθος και την ειδικότητα των μελετών που είναι αναγκαίες για το σκοπούμενο έργο μετεγκατάστασης του επιβατικού λιμένα ..... Ως εκ τούτων, κατά τα βασίμως προσβαλλόμενα με την προσφυγή και τις σχετικές παρεμβάσεις, η ελεγχόμενη σύμβαση, δεν συνιστά σύμβαση υπηρεσιών εξ επαχθούς αιτίας, όπως αβασίμως προβάλλεται με το σύνολο των αιτιολογικών ερεισμάτων της προσβαλλόμενης Πράξης, αλλά πληροί το σύνολο των κριτηρίων που θέτει η παρατεθείσα ανωτέρω παρ. 3 του εν λόγω άρθρου 12 και νομίμως συνάπτεται χωρίς διαγωνισμό ως γνήσια προγραμματική σύμβαση, εξερχόμενη του πεδίου εφαρμογής των ρυθμίσεων του δικαίου της Ένωσης που διέπουν τις ανταγωνιστικές διαδικασίες ανάθεσης.

32. Κατ' ακολουθία του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, η προσφυγή και οι υπέρ αυτής ασκηθείσες παρεμβάσεις πρέπει να γίνουν δεκτές, να ανακληθεί η προσβαλλόμενη ..... Πράξης προσυμβατικού ελέγχου του Αναπληρωτή Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Περιφερειακή Ενότητα ....., να υπογραφεί το ελεγχόμενο σχέδιο σύμβασης, αντίγραφο του οποίου, σε ηλεκτρονική μορφή, τηρείται στη Γραμματεία του Δικαστηρίου, και να επιστραφεί στην προσφεύγουσα ..... το παράβολο που κατέβαλε για την άσκηση της προσφυγής (άρθρα 336 παρ. 1 και 310 παρ. 1 του ν. 4700/2020).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την με Α.Β.Δ..... προσφυγή του Αναπτυξιακού Οργανισμού Ο.Τ.Α. με την επωνυμία «.....» και τις υπέρ αυτής ασκηθείσες παρεμβάσεις του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου ..... και του Δήμου .....

Ανακαλεί την προσβαλλόμενη ..... Πράξη προσυμβατικού ελέγχου του Αναπληρωτή Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Περιφερειακή Ενότητα .....

Αποφαίνεται υπέρ της υπογραφής, μεταξύ του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου ....., του Δήμου ..... και του Αναπτυξιακού Οργανισμού Ο.Τ.Α. με την επωνυμία «.....» του σχεδίου της προγραμματικής σύμβασης με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών με τίτλο «ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΓΙΑ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΝΕΟΥ ΕΠΙΒΑΤΙΚΟΥ ΛΙΜΕΝΑ .....», αντίγραφο του οποίου, σε ηλεκτρονική μορφή, επισυναπτόμενο στην παρούσα τηρείται στη Γραμματεία του Δικαστηρίου.

Διατάσσει την επιστροφή στον προσφεύγοντα του παραβόλου που κατέβαλε για την άσκηση της προσφυγής.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε σε τηλεδιάσκεψη, στην Αθήνα, στις 16 Ιανουαρίου 2023.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΕΥΠΡΑΞΙΑ ΔΗΜΟΛΙΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, στις 7 Μαρτίου 2023.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ